

fond», i Beaussier «saille que le toit d'un gourbi fait en avant de la muraille»; hi hagué altres acc., com les de *Palc* «cañizo de cañas» (138635), «çarzo de vergas, çarzo de cañas», també en Abenaluam (Dozy, *Suppl* 1, 539a); i avui, en maltès, «tavolato che in forma di palco divide parallelamente al tetto l'altezza della stanza».

Es deriva regularment de l'arrel àr. *raff* 'envoltar', 'ajudar, protegir', 'cosir una orla a un vestit'. Hagué d'existir, de més a més, una forma de terminació femenina, no documentada pels diccionaris àrabs, però que podem donar com a existent, essent el nom d'unitat corresponent a *raff*. D'aquí deu venir el cast. *rafa* «la fuerza de cal y ladrillo, o piedra, que se pone entre tapia y tapia, para la seguridad de la pared, o para reparar la quiebra o hendedura que padece» [c. 1580, Fr. Luis de Granada].

D'on el murc. *rafa* «cortadura hecha en el quixero de azequia b brazal, para sacar agua para el riego», ja en les ordenances de Lorca i en les de Múrcia (1695). Segons un doc murcià recollit per Madoz (*Dicc Geogr* ix, 732): «En la acequia de la Aljufia --- hay varios partidores, en los que se encumbra el agua, para hacer *rafas*, y regar algunos bancales, los principales de estos partidores son el de Lucas, el --- de la *rafa* de Fontes, del puente de ---» (n'esmenta vuit), «las tierras que se riegan con estas *rafas* ascienden a 693 tahullas». Tot això és a la part N. de l'Horta. També a la part Sud hi ha regs que es fan «inmediatamente del cauce de las acequias, ya por medio de norias, ya por varias *rafas*, que se hacen en los molinos de los Abades, y en los partidores de ---» (p. 733b).

Ara bé la forma del mot català, en les seves variants, fa suposar que *rafe* seria la primitiva, de la qual s'extraurien alhora *rafec*, *ràfit* i *ràfel*-*fol*, amb les conegudes epítisis (*àpit*, *tàvec*, *ràvec*, *nínxol* etc.). Però seria ben difícil que de l'àr *raff* pogués resultar una forma *rafe*, passat que el mot català fos manlleu de l'aragonès (fet és només en l'afegit de -e s'explicaria), i tal manlleu fet pel cat. a un mot d'extensió en castellà tan limitada, és increïble. Però com que sabem que la -a final àtona sonava com -à en l'àrab vulgar, tot s'explica admetent que vam pendre el mot d'una pronúncia tardana del nom d'unitat *râffa*: com ho trobem documentat en centenars de casos, en la *Doctrina* dels moriscos valencians deguda al bisbe Ayala, a mj S. xvi¹

Finalment hi va haver una variant àrabiga reduplicada *rafrâf* (i *rafrâfa*) «arcuatum opus ---», «pars inferior tentorii et annexa lacinia» que, en aquests sentits, és ja en Djauhari, Firuzabadí i Freytag, «feston, guirlande» (Idrissi Dozy, *Supl* 1, 540a) Molt antiga en àrab car en el sentit de 'prestatge de fusta' ja figura, en l'asiàtic Ibn-Arabí (a 847, d'origen sindi); i després en el de 'clos per a ovelles o cabres' ja figura en el lèxic àrab del murcià Ibn-Sida († 1066), i en els orientals Saganí (1262) i Firuzabadí (més accs i dades en Lane, 1116c); *rafrâf* «auvent, petit toit en saillie» (Boqtor, Mohit) Per a aqueixes formacions reduplicades de vella data semítica, veg Sab Moscati (*I Semit Cp Gramm*, § 12 13 i ss) (cf *fâfâf*, *rağrağ*, estudiats

a *ALFALS* i *RATXA*).

D'aquí ve indubtablement el val. *riurau* 'construcció típica de la Marina d'Alacant, que fa l'ofici de masia, i es caracteritza per un porxo davanter molt emblanquinat, i no gaire gran ni alt'. ABAeschlin² en donà una excel·lent descripció amb bons gravats (en «El Camí», 2-ix-1933); «la mort de dos Guàrdies-Civils en un riu-rau del terme de Pedreguer», «se veuhen des de Gata algunas casetes y riu-raus», MGadea (*T. del Xè* 1, 226, 286). «Se edificaron casas pera "escaldar" la pasa, que servían para resguardarla en tiempo lluvioso» diu Salvà, *Callosa d'En S.* (1, 57): com que aqueix nom no figura en la Requesta de 1485 d'on extrau aquella dada, admet que el mot llavors no existia i es crearia en el S. xix, suposició certament infundada. Nicolau de Sueca, «El Camí», 13-ix-1933, fa notar que es pronuncia *riurây*, amb -r- simple interna (sí bé reconeixent que alguns altres ho diuen amb *r̄* interna); i encara que sigui insostenible la seva idea que és un **riuerau* «derivat de riu per «les regates o canals que deixen entre ells, els cavallons de teules de llur teulada», quant a la pronúncia té raó

Tal com ell ho diu ho he sentit a la majoria dels llocs, i a quasi tota la gent de llenguatge conservador. Amb -rr- ho he sentit solament a la Ribera Alta del Xúquer, on els riurau només apareixen esporàdicament: a Alberic, Carlet, i algun altre, també a Benimodo (on me n'anomenaren dos) i a Xixona, on només sé *El Riurrau*, com a nom d'un mas sol dalt de la Serra de la Carrasqueta. Però amb -r- simple vaig començar a sentir-ho des de Barx i des d'allí pertot fins a Gandia, p. ex. a Montitxelvo i a Ròtova, i a Xàbia que és on hi ha el zenit dels riurau; a Pedreguer (on p. ex. la Casa dels Pilars està rodejada de *riurau*), igualment a Pego, Lutxent, Pinet, Palmera, Potries i ja un a Agres.

A Alcoi expliquen que una *penella* és una caseta campestre més petita que un *riurau*. En algun lloc els han deixat caure en ruïna; p. ex. a Sanet-Negrals, hi havia hagut molts *riurau* a la partida dels Sequers (la qual d'ells degué pendre nom, com sigui que un *sequer* és un altre nom de l'escaldador de la pansa); a Alcanaï sento «el *ridau*» forma alterada per dissimilació. És, doncs, dolenta la grafia *riurau*, tot i molt usada. Escriu F. Albanell (*Supl Agrícola* de «Levante», estiu de 1956). «Su área se contrae al cuadrilátero que determinan los ingentes mogotes de Bèrnia, Laguar, Mongó e Ifac; más concretamente podemos decir que se disemina por los valles del río Xaló --- El *riurau* es el santuario de la alquimia del escalde. Al conjuro del matraz de sus calderas, de la infusión de hierbas aromáticas y cáusticos, los moscateles se tornan áureas pasas; sus múltiples ojos monótonos, bajo el celaje de sus arcos de medio punto, abiertos al mediodía, y con el halda del secadero tendida a sus pies, nos recuerdan un mucho de su arabismo. Este dispositivo milenario --- está en trance de muerte --- los dulces frutos en verde llegan a todas las mesas --- resulta ocioso el *riurau*, por ser antieconómica la elaboración de las pasas --- Sólo queda una posibilidad de subsistencia ---